

dette Punkt*), men der er dog kendelig Forbindelse imellem de to Forhold, idet Mangelen paa Arbejdskraft særlig viser sig i de Amter, hvor Nedgangen i de smaa Besættningers Tal har været størst, og Forklaringen herpaa kan i alt Fald være den, at Muligheden af at forøge Besættningerne paa de smaa Husmandslokker har bevirket, at mange Husmænd, der før havde en Del Tid tilovers til Arbejde for andre, nu med det forøgede Kreaturhold have faaet mere Bestæftigelse i Hjemmet, hvoraf Følgen atter bliver den, at Husmanden fra at være Landarbejder gaar over til at blive selvstændig Jordbruger, medens de større Gjenstande komme til at sænke den saaledes forsvundne Arbejdskraft.

Selve Antallet af Huse har i de sidste 20 Aar været i stadig Fremgang, skønt i den senere Tid langtfra saa hurtig som før; og skelner man imellem Huse med Jord og jordløse Huse, vil man finde, at medens begge disse Grupper i Tiden 1873—85 vare stigende i Tal, falder Tilvæksten i det sidste Aaar (1885—1895) ubelukkende paa Huse med Jord, medens de jordløse Huse endog ere nedadgaende i Tal (fra 35,329 til 32,946).

I det fra Sogneraadene indsamlede Materiale angives, at der i Tiden fra 1ste Jan. 1880 til 1ste Novbr. 1894 er indbraget Jord fra 3,604 Huse (bortset fra Bornholm), saaledes at de enten helt ere forsvundne eller gaaede over til at blive jordløse Huse. Uden at begaa nogen nævneværdig Fejl, tør man nok antage, at denne Inddragning er foregaaet nogenlunde jævnt over hele Perioden, og i saa Fald vil der imellem de to officielle Opgørelser af Antallet af Jordbrug 1885 og 1895 være indbraget ca. 2,430 Huslodder; ikke desto mindre fremgaar det af Tallene fra de nævnte Opgørelser, at der 1895 fandtes 8,887 Huslodder flere end 1885, og følgelig maa der i disse 10 Aar være blevet dannet i alt ca. 11,300 ny Huse med Jord**) — med andre Ord: de sidste 10 Aars naturlige Udvikling har i aarligt Gennemsnit bragt ca. 1,130 ny Huslodder i Landet (bortset fra Bornholm); og medens der 1885 fandtes 150,260 Huse med Jord, var Tallet 1895 gaaet op til 159,147.

Ligesom Antallet af Huse med Jord var stigende i Tiden 1873—85, gik ogsaa deres tilliggende Hartkorn frem (fra 38,810 til 40,732 Tdr.), men medens Tallet vedbliver at stige i Aaret 1885—95, faar man nu en Nedgang i det tilliggende Hartkorn (fra 40,732 til 40,451 Tdr.), og det er dermed givet, at Huslokkerne nu gennemgaaende ere mindre end før en Del Aar siden, hvad der ogsaa fremgaar af følgende Table, der viser de forskellige Størrelsesgruppers procentvise Tilvækst i Antallet i de sidste 10 Aar (1885—95):

Jordløse Huse	÷ 7 pCt.
Huse med indtil 1 Fdk. Hartkorn	25 —
Huse med 1 Fdk. — 2 Skpr. Hartkorn	21 —
Huse med 2 Skpr. — 1 Td. Hartkorn	÷ 2 —

Det viser sig altsaa, at Huse med et ganske lille Hartkornstilliggende have haft forholdsvis størst Tilvækst i Antal, medens saavel jordløse Huse som Huse med imellem 2 Skpr. og 1 Td. Hartk. ere i Aftagende — med andre Ord: den naturlige Udvikling gaar i Retning af en Forøgelse af Antallet af smaa Husmandslokker til dels paa de jordløse Huses og de større Huses Betøftning. Med denne Bevægelse for Øje maa man aabenbart tillægge Husenes forøgede Kvæghold (jfr. foran) saa meget desto større Betydning, idet man ud fra Forskydningen i det tilliggende Areal (Hartkorn) snarest skulde have ventet en Nedgang i det gennemsnitlige Kvæghold paa Huslokkerne.

Forandringerne i Husenes Antal og tilliggende Hartkorn i det sidste Aaar vise temmelig betydelige Forskelligheder fra Sted til Sted, størst var Tilvæksten i følgende 6 Amter:

Antallet af Huse med Jord.		Husenes Hartkorn.	
Ribe	Amt 28 pCt.	Ribe	Amt 14 pCt.
Rjøbenhavn	— 17 —	Biborg	— 5 —
Biborg	— 13 —	Aalborg	— 4 —
Hjørring	— 12 —	Hjørring	— 3 —
Holbæk	— 12 —	Holbæk	— 2 —
Aalborg	— 10 —	Rjøbenhavn	— 2 —

*) Grunden hertil er den, at de statistiske Tabelværker kun angive Antallet af de smaa Besættninger amtsvis, hvorfor mere detaljerede Underøgelser ville kræve ny Bearbejdelse af de originale Kreaturtællingslister.

**) Rimeligvis til dels ved at henlægge Jordlodder til tidligere jordløse Huse; og hyppigt ved Delinger af alt eksisterende Huslodder.